

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5Cdo/75/2022                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 7116223619                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 30.08.2022                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Jana Halušková           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2022:7116223619.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom v P., I. Č.. XXXX/X, zastúpeného JUDr. Monikou Meňhertovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, proti žalovanému E. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom v P., I. Č.. XXXX/X, zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15C/201/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 21. októbra 2021 sp. zn. 3Co/91/2020 takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 21. októbra 2021 sp. zn. 3Co/91/2020 z r u š u j e a v e c mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 11. augusta 2020 sp. zn. 15C/201/2016 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovaného k rodinnému domu súpisné č. XXXX na pozemku KN „C“ č. XXXX a k pozemkom parc. KN „C“ č. XXXX o výmere 102 m<sup>2</sup>, zastavané plochy a nádvoría a parc. KN „C“ č. XXXX/X o výmere 299 m<sup>2</sup>, záhrady, ktoré sú zapísané Okresným úradom v Košiciach, katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie J. E., obec P. - J., okres P. O. (I. výrok). Nehnuteľnosti - rodinný dom súpisné č. XXXX na pozemku KN „C“ č. XXXX a pozemky parc. KN „C“ č. XXXX o výmere 102 m<sup>2</sup>, zastavané plochy a nádvoría a parc. KN „C“ č. XXXX/X o výmere 299 m<sup>2</sup>, záhrady, sú zapísané Okresným úradom v Košiciach, katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie J. E., obec P. - J., okres P. O. prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu (II. výrok). Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému sumu 70.000,- eur z titulu náhrady za spoluvlastnícky podiel do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (III. výrok). Stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal (IV. výrok). Vychádzal z ustanovení § 136 ods. 1, 2, § 137 ods. 1 a § 142 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a zo zistenia, že strany sporu sa ako podieloví spoluvlastníci uvedených nehnuteľností (každý s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1) nedohodli na zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Medzi spoluvlastníkmi nebolo sporné, že reálna delba veci nie je možná. Súd prvej inštancie mal preukázané, že žalobca nehnuteľnosti užíval nepretržite od roku 2010 do roku 2015 počas

života jeho matky a matky jeho brata H. H. (otec žalovaného) S. H.. V dôsledku nezhôd a fyzických napadnutí H. H. a E. H. žalobca nehnuteľnosti opustil a neužíval ich z obavy o svoj život a zdravie. Svedkovia vypovedali, že nezhody medzi súrodencami boli opakované a časté. Žalobca predložil so žalobou potvrdenie Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice - Sever o podaní trestného oznámenia v dňoch 08.08.2015 a dňa 26.09.2015 na H. H. a E. H., ktorí v opilosti bezdôvodne fyzicky napadli žalobcu. Tvrdenie žalovaného, že v užívaní nehnuteľnosti žalobcovi nikto nebránil, preto nie je pravdivé. Žalobca navštevuje dom 2-krát do týždňa kvôli pošte. Pred podaním žaloby žalobca návrhom na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva zo dňa 26.08.2016 navrhol žalovanému odkúpenie spoluvlastníckeho podielu za 70.000,- eur, ale k dohode pre nesúhlas žalovaného nedošlo. Okresný súd považoval za dôvodné, aby zrušil podielové spoluvlastníctvo k označeným nehnuteľnostiam a vyporiadal ho podľa zásad uvedených v § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa pre postup podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Prikázal posudzované nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobcu vychádzajúc z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. septembra 2011 sp. zn. 1Cdo/33/2010. Z výpovedí strán sporu a svedkov zistil, že dom užíva H. H., ktorý nemá k nehnuteľnostiam vlastnícke právo, bez súhlasu žalobcu. V dedičskom konaní H. H. dedičstvo odmietol, čo vyplýva z uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 36D/310/2014 zo dňa 08.12.2015, preto spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam zdedil E. H.. Žalobca nemá inú možnosť bývania, od r. 2015 býva v podnájme. Žalovaný od roku 2009 žil a pracoval v zahraničí, na Slovensko prichádzal sporadicky 4 až 5-krát ročne a vracal sa späť do zahraničia. Tvrdenie advokátky žalovaného na pojednávaní dňa 11.08.2020, že sa žalovaný natrvalo presťahoval na územie Slovenskej republiky, v súčasnosti žije v nehnuteľnosti, ktorá je predmetom konania, čaká rodinu, lebo jeho družka je tehotná a predal nehnuteľnosť v H., nebolo žiadnym dôkazom dokázané. Okresný súd poukázal na povinnosť strán sporu navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, resp. dôkazy, ktoré popierajú pravdivosť tvrdení, resp. dôkazov predložených protistranou. Zo strany žalovaného nebol navrhnutý ani predložený žiaden dôkaz, ktorý by vyvrátil závery žalobcom predložených dôkazov, súd prvej inštancie nemohol ex offio vykonávať iné dôkazy a musel vychádzať z dôkazov, ktoré mu boli predložené. Ospravedlnenie advokátky žalovaného na pojednávaní dňa 11.08.2020 neobsahovalo dôvody pre odročenie pojednávania uvedené v ust. § 183 Civilného sporového poriadku, preto súd pojednával a rozhodol v neprítomnosti žalovaného. Žalovaný nejavil záujem o prikázanie nehnuteľností, tieto neužíval, užíval ich jeho otec H. H.. Žalobca záujem o prikázanie spoluvlastníckeho podielu žalovaného prejavil. Okresný súd rešpektujúc druhý zákonný spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva prikázal spoluvlastnícky podiel žalovaného po zrušení podielového spoluvlastníctva do výlučného vlastníctva žalobcu, ktorý má k rodinnému domu citový vzťah, lebo ide o dom, v ktorom sa narodil a vyrastal. Žalobca preukázal, že disponuje finančnými prostriedkami na vyplatenie náhrady vo výške 70.000,- eur žalovanému predložením potvrdenia J. J., I.J., Bratislava zo dňa 30.07.2020, podľa ktorého ku dňu 30.07.2020 je zostatok na účte žalobcu vo výške 78.410,88 eur. Námietku žalovaného, že ide finančné prostriedky z predaja záhrady, ktorá bola vo vlastníctve matky a žalobca si ich neoprávnene privlastnil (ohľadom finančných prostriedkov sa vedie súdne konanie na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35C/27/2019) okresný súd neakceptoval, lebo zaplatenie finančných prostriedkov z predaja záhrady nie je predmetom konania o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Priemerný mesačný príjem žalobcu za obdobie od 04.12.2019 do 14.07.2020 bol od 1.062,- eur do 2.425,- eur, čo žalobca preukázal výpismi z účtu. Preukázal teda, že v budúcnosti sa vie o nehnuteľnosti postarať a je schopný finančne zabezpečovať ich údržbu a opravy. Pri stanovení primeranej náhrady za spoluvlastnícky podiel súd prvej inštancie vychádzal zo záverov znaleckého posudku č. 54/2016 zo dňa 16.09.2016 O.. D. H., súdneho znalca z odboru stavebníctvo, odvetvie odhad hodnoty nehnuteľností, podľa ktorého všeobecná hodnota posudzovaných nehnuteľností bola stanovená celkovo sumou 144.000,- eur. Žalobcom predložený súkromno-znalecký posudok vyhotovený podľa § 209 Civilného sporového poriadku bol podaný po vykonaní ohliadky súdnym znalcom, so zohľadnením polohy nehnuteľností a technického stavu, ktoré výrazným spôsobom determinujú stanovenie všeobecnej hodnoty s prihliadnutím na situáciu na trhu s nehnuteľnosťami. Žalovaný nespochybnil všeobecnú hodnotu nehnuteľností stanovenú súdnym znalcom ani v tomto smere neprodukoval žiadne dôkazy. Z ceny nehnuteľností 144.000,- eur pripadá na podiel žalovaného o veľkosti 1 suma 70.000,- eur, ktorú strany sporu nerozporovali. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania nepriznal. Tento výrok zdôvodnil tak, že nemožno

hovoríť o plnom úspechu vo veci niektorej zo strán, hoci žalobe bolo vyhovené, lebo vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bolo v záujme oboch strán sporu. Každá z nich bola oprávnená podať návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Pomer úspechu a neúspechu sporových strán je tak v zásade vyrovnaný, preto okresný súd žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „odvolací súd“) o odvolaní žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie rozsudkom zo dňa 21. októbra 2021 sp. zn. 3Co/91/2020 rozhodol tak, že rozsudok potvrdil a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. S poukazom na § 387 ods. 1 CSP vychádzal z toho, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ktorý správne právne posúdil. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a právne normy uvedené súdom prvej inštancie poukázal a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil.

2.1. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku žalovaného, že uskutočnením pojednávania bez jeho účasti dňa 11.08.2020 bolo odňaté právo žalovaného na spravodlivý proces. Krajský súd v Košiciach aplikujúc § 183 ods. 1, 4 CSP uviedol, že z obsahu zápisnice o pojednávaní zo dňa 11.08.2020 je zrejmé, že právna zástupkyňa ospravedlnila neúčast' žalovaného na pojednávaní z dôvodu, že ráno ju informoval o tom, že má žalúdočné problémy a na pojednávanie sa nedostaví, a teda žiada o odročenie pojednávania. Uvedené tvrdenie právna zástupkyňa ničím nedoložila. Za takejto procesnej situácie, ak súd môže dôležitosť dôvodov na odročenie termínu pojednávania posúdiť a preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti o odročenie termínu pojednávania, pričom zástupkyňa žalovaného uvedenú skutočnosť nepreukázala, správne postupoval súd prvej inštancie, ak uvedený dôvod na odročenie pojednávania nepovažoval za dôležitý a vo veci pojednával bez účasti žalovaného.

2.2. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj odvoláciu námietku žalovaného, že sa súd prvej inštancie hodnoverne nevysporiadal s argumentáciou, že v súčasnosti sa vedie na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35C/27/2019 konanie týkajúce sa neoprávneného privlastnenia si finančných prostriedkov z dedičstva vo výške 25.000,- eur žalobcom. Prípadné zaplatenie finančných prostriedkov z predaja záhrady nie je prejudiciálnou otázkou, významnou pre rozhodnutie v konaní o vyporiadanie bezpodielového (správne má byť podielového, pozn. dovolacieho súdu) spoluvlastníctva strán sporu.

2.3. Pri posudzovaní účelného využitia veci súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu správne zohľadnil, že žalobca ako podielový spoluvlastník spornej nehnuteľnosti od roku 2015 býva v podnájme a nemá inú možnosť bývania, pričom žalovaný od roku 2009 žil a pracoval v zahraničí a na Slovensko prichádzal sporadicky 4 až 5-krát ročne. Tvrdenia, že sa natrvalo presťahoval na Slovensko a žije v nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu, s družkou očakáva narodenie dieťaťa a predal nehnuteľnosť v H., ako konštatoval súd prvej inštancie, žalovaný žiadnym spôsobom nepreukázal. Žalovaný síce k podanému odvolaniu pripojil fotokópie listín, a to tehotenský preukaz zo dňa 15.06.2020, zápisnicu o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov dieťaťa doposiaľ nenarodeného a notársku zápisnicu zo dňa 02.10.2018, na ktoré ale odvolací súd neprihliadal, lebo neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP).

2.4. Výrok o trovách odvolacieho konania, ako uviedol odvolací súd, vyplýva z § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP, podľa ktorých právo na náhradu trov odvolacieho konania má úspešná strana v spore, v danom prípade žalobca. Podľa odvolacieho súdu sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi v zmysle § 257 CSP spočívajúce v predmete konania, v rámci ktorého došlo k vyporiadaniu bezpodielového (správne má byť uvedené podielového, pozn. dovolacieho súdu) spoluvlastníctva.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdiac naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Navrhol aj odklad právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudkov oboch súdov nižších inštancií.

3.1. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces videl dovolateľ v uskutočnení pojednávania konaného dňa 11.08.2020 súdom prvej inštancie bez jeho prítomnosti. Tvrdil, že sa na tomto pojednávaní nemohol zúčastniť objektívne, bol riadne ospravedlnený a bol navrhnutý jeho výsluch z dôvodu zmeny pomerov

na jeho strane. Medzi prvým rozhodnutím okresného súdu (rozsudok zo dňa 04.04.2019) a pojednávaním dňa 11.08.2020 sa vrátil z Anglicka na Slovensko a s partnerkou mali počaté dieťa, ktoré sa medzičasom narodilo živé. Výsluch žalovaného by bol jednoznačne spôsobilý preukázať, že na jeho strane stojí účelnosť využitia sporných nehnuteľností. V čase rozhodovania v spornej nehnuteľnosti býval žalovaný, jeho otec a tehotná partnerka ako chránená osoba. Naopak žalobca v nehnuteľnosti nebýval, nezveľaďoval ju a nijako sa o ňu nezaujímal. Odvolací súd sa s týmto pochybením vyporiadal v zmysle koncentrácie konania poukazom na to, že okresný súd mohol vychádzať len zo skutočností, ktoré mu boli známe v čase rozhodovania. Žalovaný pritom v odvolaní poukázal na to, že v utorok 11.08.2020 lekárnica E. A., E. ordinuje od 12.00 hod., pojednávanie sa začalo o 10.00 hod. V čase začiatku pojednávania bolo objektívne nemožné predložiť súdu relevantný dôkaz o zdravotných ťažkostiach žalovaného (žalúdočné ťažkosti spočívajúce v hnačke a zvracaní). Do odvolacieho konania dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia žalovaný predložil. Právna zástupkyňa žalovaného jeho účasť na pojednávaní 11.08.2020 ospravedlnila, poukázala na zásadné zmeny na strane žalovaného a uviedla, že chcel byť na pojednávaní osobne prítomný a požiadala o odročenie pojednávania. Náhla zmena zdravotného stavu žalovaného bola nepredvídateľná, závažná a napĺňala aspekt ospravedlniteľnosti. Ak by súd prvej inštancie vykonal navrhovaný výsluch žalovaného, boli by preukázané skutočnosti svedčiace jednoznačne v jeho prospech. Dovolateľ poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/11/2009, podľa ktorého súd v neprítomnosti účastníka konania môže vec prejednať a rozhodnúť iba vtedy (§ 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), ak bol účastník konania riadne predvolaný a ak nepožiadal včas z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania. Príčina, prečo sa účastník pojednávania zúčastniť nemôže a z dôvodu ktorej žiada odročenie pojednávania, sa musí s ohľadom na jej povahu vyznačovať nepredvídateľnosťou, závažnosťou, rozsahom alebo z iných dôvodov aspektom ospravedlniteľnosti.

3.2. V čase odvolacieho konania došlo k zrejmej zmene pomerov vyplývajúcej z odvolania - narodenie dieťaťa maloletej F. H., ktorá má v nehnuteľnosti vytvorený svoj domov, preto je odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nesprávne a zavádzajúce.

3.3. Vo vzťahu k existencii dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku dovolateľ tvrdil odklon rozhodnutí súdov nižších inštancií od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď podľa ustálenej judikatúry je základom pre stanovenie primeranej náhrady za nehnuteľnosť jej všeobecná cena obvyklá v danom mieste v dobe rozhodovania s tým, že túto náhradu súd určí zodpovedajúcim podielom z ceny celej veci, nie cenou, za ktorú by bolo možné predat' spoluvlastnícky podiel. Dovolateľ označil za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/885/2001 a 22Cdo/1927/2004, rozhodnutie publikované pod č. R 15/99 a stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.10.1997 sp. zn. Cpj 30/97. Okresnému aj odvolaciemu súdu vytkol, že nesprávne určili primeranú náhradu za nehnuteľnosti, keď vychádzali z ich ceny ku dňu vypracovania znaleckého posudku znalca O.. D. H. č. 54/2016 zo dňa 16.09.2016 (144.000,- eur). Odvolací súd rozhodol o zrušení a vypoíadaní podielového spoluvlastníctva až 21.10.2021 neberúc do úvahy 5-ročné časové obdobie, ktoré uplynulo od vypracovania znaleckého posudku. Dovolateľ zopakoval, že nesprávne právne posúdenie veci je dané nesprávnym určením primeranej náhrady vychádzajúcej z ceny nehnuteľnosti ku dňu vyhotovenia znaleckého posudku, hoci súdy mali vychádzať z ceny vypoíadaných nehnuteľností ku dátumu vypoíadania. V priebehu piatich rokov došlo k zmene pomerov na realitnom trhu. Žalovaný po vyhotovení znaleckého posudku pristúpil k rekonštrukčným prácam, ktoré nehnuteľnosť museli zhodnotiť. Hoci súd prvej inštancie uviedol, že cena vyplývajúca zo znaleckého posudku nebola rozporovaná, súd bol povinný postupovať pri určovaní primeranej náhrady v súlade s ustálenou súdnou praxou. V nadväznosti na takto správne určenú hodnotu nehnuteľnosti by súd mal skúmať bonitu žalobcu (jeho možnosti a schopnosti vyplatiť hodnotu spoluvlastníckeho podielu žalovaného).

4. Žalobca sa vo vyjadrení k dovolaniu plne stotožnil s rozsudkami súdov nižších inštancií, ktoré pokladá za vecne správne, založené na správnom a dostatočne zistenom skutkovom stave a správnom právnom posúdení sporu. Poukázal na to, že právoplatné súdne rozhodnutie zakladá záväznosť a nezmeniteľnosť, a tým aj právnu istotu pre obe sporové strany aj tretie osoby. Žalobca už figuruje na liste vlastníctva č. XXXX ako výlučný vlastník predmetných nehnuteľností. Tvrdenia dovolateľa vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP pokladá žalobca za účelovo a umelo vykonštruované, nakoľko podľa ustálenej judikatúry platí, že

ak je strana zastúpená zástupcom na celé konanie, súd predvoláva na pojednávanie tohto zástupcu; stranu predvoláva, iba ak treba vykonať jej výsluch (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/146/2019). Žalovanému sa dcéra narodila v C. XXXX, avšak rozsudok súdu prvej inštancie bol vyhlásený 11.08.2020 na základe žaloby podanej 11.10.2016. Žalovaný od začiatku konania mal a mohol vedieť o možnosti prikázania nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobcu. Žalovaný účelovo uviedol a zapísal sporné nehnuteľnosti ako trvalý pobyt svojej maloletej dcéry. Vo vzťahu k nesprávnemu určeniu ceny nehnuteľnosti poukázal žalobca na sporový charakter konania, v ktorom súd prvej inštancie nemal povinnosť z vlastnej iniciatívy si zabezpečovať dôkazy, keď platí zásada prejednávacia. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 11.08.2020 vyplýva, že žalobca namietal, aby sa na nehnuteľnosti vykonali rekonštrukčné práce, kým nebude vo veci rozhodnuté, z tohto dôvodu ani nebol ochotný žalovanému na rekonštrukčné práce prispieť. Na druhej strane ho žalovaný žiadnym spôsobom o finančný príspevok nežiadal, teda rekonštrukčné práce vykonal účelovo a cielene v úmysle zvýšiť cenu nehnuteľnosti. Navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania. Vyjadrenie žalobcu k dovolaniu bolo doručené dovolateľovi (§ 436 ods. 4 CSP).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v súlade so zákonom zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú naplnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania.

6. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Právo na spravodlivý súdny proces ale neznamená právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/2004). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Pri tvrdení dovolateľa, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces nesprávnym procesným postupom okresného súdu spočívajúcim v neodročení pojednávania určeného na deň 11.08.2020 dovolací súd poukazuje na § 183 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ak sa strana nemôže dostaviť na pojednávanie a nemožno od nej spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechala zastúpiť. Povinnosťou strany, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, je oznámiť súdu dôvod odročenia bezodkladne o tom, čo sa o ňom dozvedela alebo mohla dozvedieť, alebo ho s prihliadnutím na všetky okolnosti mohla predpokladať (§ 183 ods. 3 CSP). Cieľom právnej úpravy odročenia pojednávania je eliminovať obštrukcie, ktoré strany využívajú na opakované odročovanie pojednávania. (Častokrát bezdôvodné) odročenie pojednávania predstavuje výnimku zo všeobecného pravidla, že vec sa má rozhodnúť na prvom pojednávaní (§ 157 ods. 1 CSP). Ako uviedol Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 1Obdo/19/2014 dôležitosť dôvodu na odročenie termínu pojednávania posudzuje

súd podľa konkrétnych okolností prípadu, ktoré môže preveriť len zo skutočností známych v čase posudzovania žiadosti o odročenie termínu pojednávania. Príčina, pre ktorú sa strana sporu nemôže dostaviť na pojednávanie a pre ktorú žiada odročenie pojednávania, sa musí s ohľadom na jej povahu vyznačovať nepredvídateľnosťou, závažnosťou, rozsahom (Najvyšší súd SR rozhodnutie sp. zn. 3Obdo/11/2009). Povinnosťou strany sporu žiadajúcej odročenie pojednávania je oznámenie dôvodu takéhoto postupu súdu tak, aby mohol posúdiť, či sú alebo nie sú naplnené zákonné dôvody odročenia pojednávania. V žiadosti o odročenie termínu pojednávania je potrebné nielen tvrdiť existenciu takýchto dôvodov, ale je potrebné preukázať aj ich dôvodnosť (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/167/2010). Z obsahu zápisnice o pojednávaní konanom na súde prvej inštancie 11.08.2020 vyplýva, že advokátka žalovaného ospravedlnila neúčast' žalovaného, ktorý ju ráno informoval, že má žalúdočné problémy, preto sa na pojednávanie nedostaví. Požiadala o odročenie pojednávania, lebo žalovaný chcel byť na tomto pojednávaní osobne prítomný. Uviedla, že došlo k zásadným zmenám na strane žalovaného, ktoré spočívajú v tom, že sa presťahoval na územie Slovenskej republiky, žije v nehnuteľnosti, ktorá je predmetom tohto konania, má rodinu, jeho družka je tehotná a predal nehnuteľnosť v H. Dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ v deň pojednávania (utorok) všeobecná lekárnica ošetrojúca žalovaného E. W. A., E. ordinovala v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. a žalovaný trpel žalúdočnými ťažkosťami, mohol do začatia súdneho pojednávania o 10.00 hod. vyhľadať lekársku službu prvej pomoci (počas jej ordinačných hodín), iného lekára resp. požiadať o oštenie priamo uvedenú lekárnku, keďže táto v čase od 7.00 hod. do 12.00 hod. v utorok podľa oznamu na dverách ambulancie pripojeného žalovaným k odvolaniu vykonáva návštevnú službu. Navyše v odvolacom konaní predložené potvrdenie tejto lekárnky nešpecifikuje zdravotné ťažkosti, ktorými mal žalovaný dňa 11.08.2020 trpieť (nehovorí o hnačke ani zvracaní uvádzanými žalovaným, ale hovorí len o zdravotných ťažkostiach vyžadujúcich domáci režim a o nespôsobilosti žalovaného zúčastniť sa súdneho pojednávania). Neakceptovaním žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania preto, že nebol preukázaný vážny dôvod pre takýto postup, súd prvej inštancie žalovanému neodňal jeho procesné právo v miere porušujúcej právo na spravodlivý súdny proces. Dovolací súd musí upozorniť na fakt, že tvrdenie dovolateľa, že v prípade, ak by súd prvej inštancie vykonal navrhovaný výsluch žalovaného, boli by preukázané skutočnosti svedčiacie jednoznačne v prospech žalovaného, je ako ničím nepodložené odvážne a predčasné, najmä ak žalovaný neobjasnil, prečo skutočnosti, na ktoré chcel poukázať práve na pojednávaní dňa 11.08.2020, neobjasnil už v niektorom zo svojich skorších ústnych vyjadrení alebo písomných podaniach.

9. K výhrade dovolateľa, že je nesprávne a zavádzajúce odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v bode 15. (konštatovanie odvolacieho súdu, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ktorý správne právne posúdil a počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu), keď odvolací súd mal vedomosť o zmene - narodení dieťaťa, ktoré má v nehnuteľnosti vytvorený svoj domov - dovolací súd udáva, že v odvolaní žalovaný konštatoval svoj návrat z Anglicka a očakávanie narodenia dieťaťa v období Vianoc 2020, presťahovanie sa z T. do P. a obývanie nehnuteľnosti tvoriacej predmet sporu s otcom žalovaného H. H. K odvolaniu priložil tehotenský preukaz a zápisnicu o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov k nenarodenému dieťaťu z 21.09.2020, pričom termínu pôrodu bol určený na 14.12.2020. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (bod 22.) vyplýva, že tento aplikoval § 366 CSP (novoty v odvolacom konaní) a na uvedené tvrdenia žalovaného neprihliadal, nakoľko neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie.

10. Dovolateľ pri odôvodnení dovolania z hľadiska § 420 CSP explicitne namietol iba nedostatky uvedené v bodoch 6. a 7. tohto rozhodnutia dovolacieho súdu. V časti dovolania venovanej dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľ prednáša svoje názory a polemiku týkajúcu sa ceny sporných nehnuteľností, resp. tvrdí existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nezrušenie podielového spoluvlastníctva. Dovolací súd iba pripomína, že podľa záveru najvyššieho súdu, ku ktorému dospel už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) nedostatočné zistenie skutkového stavu nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strán sporu (pozri R 42/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/108/2016, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Podľa názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 01. júla 2016, nie je dôvodom

zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné (nesprávne) zistenie skutkového stavu.

11. Dovolací súd po zistení, že konanie pred súdom prvej inštancie ani konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

12. Dovolateľ namietal existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Charakteristickým znakom otázky relevantnej z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je, že musí ísť o otázku právnu (nie o otázku skutkovú); môže ísť o otázku hmotnoprávnu ako aj procesnoprávnu. Musí ísť zároveň o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil (t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve takéto riešenie) a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP pritom dopadá len na právnu otázku, ktorej riešenie odvolacím súdom predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Takáto otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

13. Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/1993). Pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu definoval najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo 06. marca 2017: „Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj jednotlivo v doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 71/2018). Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017).

14. V posudzovanom spore dovolateľ namietol odklon súdov nižších inštancií od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri ustálení výšky primeranej náhrady, za ktorú bol predmet zrušeného podielového spoluvlastníctva prikázaný do vlastníctva žalobcu. Takto vymedzeným predmetom dovolacieho prieskumu je dovolací súd viazaný (§ 440 CSP). Okresný aj odvolací súd vychádzali zo záverov znaleckého posudku č. 54/2016 zo dňa 16.09.2016 O.. D. H., súdneho znalca z odboru stavebníctvo, odvetvie odhad hodnoty nehnuteľností. Súdny prihládali na to, že žalovaný nespochybnil

všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti stanovenú súdnym znalcom (144.000,- eur) ani v tomto smere neprodukoval žiadne dôkazy, teda uvedenú sumu súdy považovali za nespornú. Dovolateľ (v dovolaní) poukázal na päťročné časové obdobie, ktoré uplynulo odo dňa, ku ktorému bol znalecký posudok vypracovaný (16.09.2016), do dňa rozhodnutia odvolacieho súdu (21.10.2021), pričom pre určenie primeranej náhrady je rozhodujúca cena nehnuteľností v dobe ich vyporiadania.

15. V konaní vedenom pod sp. zn. 1Cdo/133/1995 najvyšší súd vyslovil názor, podľa ktorého výška náhrady prislúchajúca jednotlivým spoluvlastníkom pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva musí byť vypočítaná podľa ich podielov z hodnoty, ktorú má spoločná vec v čase zrušenia spoluvlastníctva; pre jej zistenie sporné nehnuteľnosti treba oceniť podľa cenových predpisov platných ku dňu vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.).

16. V právnej vete rozsudku sp. zn. 5Cdo/169/1995 najvyšší súd uviedol, že: „Ak súd zrušuje a vyporiadava podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti jej prikázaním do výlučného vlastníctva jedného zo spoluvlastníkov, primeranú náhradu za podiel spoluvlastníka určí vo výške všeobecnej ceny, ktorá nevyjadruje len cenu určenú v závislosti na druhu stavby, použitých stavebných materiálov, vybavenosti, konštrukcií, údržbe, veku, výmere, kultúre, bonite pozemku, ale aj situáciu na trhu s nehnuteľnosťami v danom mieste a čase“.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na nejednotnú aplikáciu ustanovenia § 142 Občianskeho zákonníka v otázke určenia primeranej náhrady v praxi súdov (či je potrebné vychádzať z ceny určenej podľa cenového predpisu, alebo zo všeobecnej hodnoty predmetu spoluvlastníctva) dňa 20.10.1997 stanovisko publikované pod číslom Cpj 30/1997 (R 43/1997), v ktorom okrem iného uvádza: „.....Takto zistená všeobecná cena v rozhodnom čase (§ 154 ods. 1 O.s.p.) bude použiteľná pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva (§ 142 ods. 1 Obč. zák.) .....“. Stanovisko najvyššieho súdu síce vychádza z ustanovenia § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30.06.2016, ale jeho závery sú použiteľné aj za účinnosti Civilného sporového poriadku. Občiansky súdny poriadok v § 154 ods. 1 ustanovoval, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Obdobou tohto ustanovenia je § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, pričom ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania nie sú dotknuté.

18. Aj v uznesení sp. zn. 4Cdo/148/2017 najvyšší súd uviedol, že: „Pre určenie výšky primeranej náhrady spoluvlastníkovi, ktorý je zo spoluvlastníctva vylučovaný, je rozhodujúca cena spoločnej veci v čase jej vyporiadania, pričom platí, že ak v čase rozhodovania od podania znaleckého posudku uplynula dlhšia doba, je potrebné cenu aktualizovať“.

19. Dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade sa odvolací súd pri riešení nastolených otázok odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Hoci okresný aj odvolací súd vychádzali z toho, že žalovaný ocenenie nehnuteľností zabezpečené žalobcom nespochybnil, od vypracovania znaleckého posudku uplynula päťročná doba trvania súdneho sporu majúca výrazný vplyv na cenu nehnuteľností v čase vyhlásenia rozsudku, čo je všeobecne známa skutočnosť. Tento odklon viedol k nesprávnym právnym záverom, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, čím založil aj prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolací súd preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

20. Pokiaľ ide o návrh žalobcu na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 2 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.